

przewodnik

CHÂTEAU DE
CHENONCEAU

ZAMEK W CHENONCEAU, ZAMEK DAM

Katherine Brignonnet 1494 - 1526

Żona Thomasa Bohiera, Generalnego Kontrolera Finansów francuskiego króla Franciszka I, Katherine Brignonnet była prawdziwą właścicielką oryginalnego zamku, zwanego od tego czasu Kwatērą Bohiera (Logis Bohier), zbudowanego na planie pałacu weneckiego. Była ona jednocześnie jedną z pierwszych „Dam” zamku w Chenonceau, które odegrały główną rolę w upiększaniu tego zabytku i jego ogrodów.

Diana de Poitiers 1499 - 1566

W 1547 r. król Henryk II ofiaruje Chenonceau swojej faworycie Dianie de Poitiers, która łączy w sobie urodę, inteligencję i poczucie interesu... Stwarza ona w zamku najbardziej niezwykle i nowoczesne wówczas ogrody. Budując słynny most na rzece Cher, nadaje zamkowi Chenonceau jego jedyną w świecie architekturę.

Katarzyna Medycejska 1519 – 1589

Wdowa po Henryku II, Katarzyna Medycejska, oddała Dianę, upiększa jeszcze bardziej ogrody i kontynuuje prace architektoniczne. Każę wznieść dwupiętrową galerię, by organizować w niej wystawne uroczystości. Jako regentka, Katarzyna zarządza królestwem ze swojego zielonego gabinetu, wprowadza w Chenonceau włoski przepych i ustanawia władzę młodego króla.

Ludwika Lotaryńska 1553 – 1601

W 1589 roku, po śmierci swojego męża, Henryka III, Ludwika Lotaryńska oddała się by żyć w zaciszu zamku w Chenonceau i przywdziewa białą żałobę, zgodnie z ceremoniałem królewskim. Zostaje zapomniana przez wszystkich i jest jej trudno zachować tryb życia królowej-wdowy. Czas spędza na czytaniu, pisaniu i modlitwie. Jej zgon oznacza koniec obecności królewskiej w Chenonceau.

Ludwika Dupin 1706 – 1799

W XVIII wieku, czarująca przedstawicielka okresu Oświecenia, Ludwika Dupin, przywraca zamkowi jego przepych. Prowadzi tutaj elitarny salon i otacza się gronem wybitnych pisarzy, poetów, naukowców oraz filozofów, takich jak Montesquieu, Voltaire lub Rousseau. Ta rozważna protektorka Chenonceau uratuje zamek podczas Rewolucji. Jej miejsce spoczynku znajduje się w Parku Francueil.

Apollina hrabina de Villeneuve 1776-1862

W 1799 roku Apollina de Guibert poślubiła hrabiego de Villeneuve, dziedzica Chenonceau po ciotecznej babce Louise Dupin. Małżonkowie poświęcili się przywróceniu zamkowi dawnej świetności: renowacji zabytku, rekonstrukcji ogrodów... Hrabina, pasjonatka botaniki, posadziła platany w słynnej wielkiej alei (Grande Allée). Odrestaurowała również Zielony Ogród (Jardin Vert) i ponownie wprowadziła morwy białe. Jej wyjątkowa hodowla jedwabników zbierała liczne nagrody.

Marguerite Wilson Pelouze 1836 - 1902

W XIX wieku, Marguerite Wilson, pochodząca z burżuazji przemysłowej, postanawia w 1864 r. przekształcić zabytek i park na teatr według swojego doskonałego gustu. Przeznacza fortunę na jego restaurację, podobnie jak za czasów Diany de Poitiers. Ponura afery polityczna przyczyni się do jej bankructwa. Chenonceau zostaje sprzedane i kolejno sprzedawane do 1913 r.

Simonne Menier 1881 - 1972

Podczas Pierwszej Wojny Światowej, daleko od okopów, Chenonceau poznaje ból wojny. Simone Menier, doświadczona pielęgniarka, zarządza szpitalem zainstalowanym w obu galeriach zamku, przekształconego i wyposażonego na koszt jej rodziny (czekolady Menier). Ponad 2000 rannych znajdzie tu pomoc, aż do 1918 r. Brawura zainspirowała ją do licznych aktów oporu podczas Drugiej Wojny Światowej (1939-1945).

Budując Zamek w Chenonceau na rzece Cher w XVI wieku, Thomas Bohier z żoną Katherine Brignonnet burzą fortecę i ufortyfikowany młyn należące do rodu Marques i zachowują tylko basztę: Taras Marques, którą przebudowują w stylu renesansu.

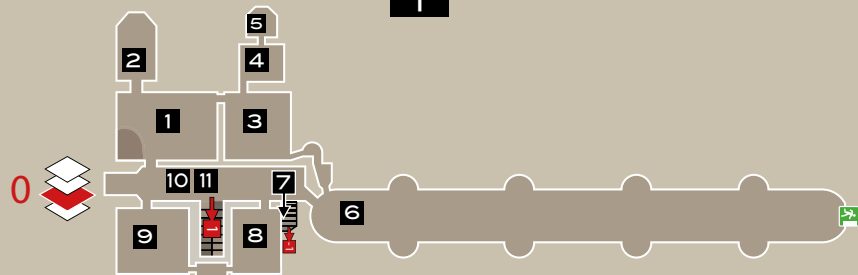
Podwórzec odtwarza plan dawniejszego zamku średniowiecznego, wyznaczonego fosami.

Niedaleko wieży zachowała się studnia ozdobiona chimerą i orłem - godłem rodu Marques.

Zbliżając się do zamku, wzniesionego na filarach dawnego ufortyfikowanego młyna, dostrzega się monumentalne wrota. Pochodzą one z epoki Franciszka I, a są wykonane z rzeźbionego i malowanego drewna. Ich lewą stronę zdobi herb Thomasa Bohiera, a prawą jego żony Katherine Brignonnet - budowniczych zamku. Nad nimi mieści się salamandra - herb Franciszka I oraz napis po łacinie: „FRANCISCUS DEI GRATIA FRANCORUM REX - CLAUDIA FRANCORUM REGINA” (*Franciszek, z łaski Bożej, Król Franków i Klaudia, królowa z Franków*).

TARAS I WIEA MARQUES

W pomieszczeniu tym przebywali uzbrojeni strażnicy, na których spoczywał obowiązek zapewnienia królowi ochrony.

Kominek z XVI wieku ozdobiony jest herbem Thomasa Bohier. Na dębowych drzwiach (również renesansowych), pod płaskorzeźbami świętych patronów (Św. Katarzyny i Św. Tomasza) obojga budowniczych Chenonceau, znajduje się dewiza Thomasa Bohier i Katherine Briçonnet : «S'il vient à point, me souviendra» co oznacza: «Jeżeli zdołam wybudować Chenonceau, nie zostaną zapomniane».

Na murach znajduje się ciąg tapiserii flamandzkiej z XVI wieku przedstawiających sceny z życia zamku, zaręczyny oraz polowanie. Kufry są z okresu gotyku i renesansu. W XVI wieku służyły one do przechowywania srebra stołowego, naczyń stołowych i tapiserii, które dwór zabierał ze sobą przenosząc się z siedziby do siedziby. Na stropie z widocznymi belkami można dostrzec dwie przeplatające się litery «C» - znak Katarzyny Medycejskiej.

Na posadzce zachowały się pozostałości majoliki z XVI wieku.

KOMNATA STRAŻY DWORSKIEJ

Z Komnaty Straży Dworskiej przechodzi się do Kaplicy drzwiami, nad którymi wznosi się posąg Dziewicy Maryi.

Skrzydła tych dębowych drzwi przedstawiają Chrystusa i św. Tomasza oraz cytaty z Ewangelii wg Świętego Jana: „*INFER DIGITU TUUM HUC – DNS MEUS i DEUS ME*” : („*Włóż tutaj swój palec – Mój Pan i mój Bóg*”).

Witraże z XX wieku (1954 r.), których oryginały uległy zniszczeniu na skutek bombardowania w 1944 roku, zostały wykonane w pracowni szklarskiej mistrza Maxa Ingrand.

W Loggii po prawej stronie znajduje się posąg Matki Bożej z dzieciątkiem wykonany z marmuru z Karrary przez Mino da Fiesole.

Nad kapliczną nawą dominuje balkon królewski oznaczony datą 1521 r., z którego królowe brały udział w nabożeństwach.

Po prawej stronie ołtarza, znajduje się rzeźbiona szafka kredensowa z obrobionego kamienia, ozdobiona dewizą rodu Bohier.

Na ścianach nadal można przeczytać **napisy** w języku staroangielskim, datowane na 1543 i 1546 rok, pozostawione przez szkocką gwardię królowej Marii Stuart: po prawej stronie wejścia „*Gniew człowieka nie wypełnia sprawiedliwości Bożej*” oraz „*Nie daj się pokonać złu*”. Na ścianach znajdują się obrazy o tematyce religijnej:

- Il Sassoferrato: Dziewica Maryja w błękitnej chustce
- Alonso Cano: Jezus głoszący kazanie przed Ferdynandem i Izabelą
- Jouvenet: Wniebowzięcie
- Sebastiano del Piombo : Złożenie do grobu
- Murillo: Święty Antoni z Padwy.
- **Szkoła Flamandzka XV wieku**: Zwiastowanie. Kaplica została uratowana podczas Rewolucji Francuskiej dzięki pomysłowi ówczesnej dziedziczki, Madame Dupin, zrobienia w niej składu na drewno, ukrywając w ten sposób charakter religijny tego miejsca.

KAPLICA

Pomieszczenie to było osobistą komnatą faworyty króla Henryka II, Diany de Poitiers, której król podarował Chenonceau. W 1559 roku, po śmierci Henryka II, który podczas turnieju rycerskiego został zabity w pojedynku z kapitanem swojej gwardii szkockiej, Gabrielem Montgomery, wdowa po nim, królowa Katarzyna Medycejska odebrała Dianie zamek w Chenonceau, a w zamian dała jej Chaumont-sur-Loire. Kominek Jeana Goujon, francuskiego rzeźbiarza wywodzącego się ze Szkoły w Fontainebleau, ozdobiony jest (podobnie jak i strop kasetonowy) inicjałami Henryka II i Katarzyny Medycejskiej: H i C, które splecione razem mogły tworzyć literę D oznaczającą Dianę de Poitiers. Jego odrestaurowanie zawdzięcza się pani Pelouze. Łóże z baldachimem, fotele w stylu Henryka II pokryte kordybanem i znajdujący się przy łóżu cudowny stół z intarsją pochodzą z epoki renesansu. Bardzo piękny dziewiętnastowieczny brąz przedstawiający «Dianę d'Anet» upamiętnia faworytę króla. Należy także zauważyć na kominku portret Katarzyny Medycejskiej - dzieło Sauvage'a. Dwie tapiserie flandryjskie z XVI wieku

o znacznych wymiarach przedstawiają:
- Tryumf Siły jadącej na rydwanie zaprzężonym w dwa lwy i w otoczeniu postaci ze Starego Testamentu.

Sentencję łacińską znajdującą się w górnej części obramowania należy przetłumaczyć: «Kto z całego serca swego dary niebios miłuje, ten nie cofa się przed wypełnieniem czynów, które dyktuje mu pobożność».

- Tryumf Miłosierdzia. Otoczone epizodami biblijnymi, trzyma ono na jednej dłoni serce, a drugą wskazuje słońce. Sentencja łacińska oznacza: «Kto w niebezpieczeństwie okazuje mężne serce, ten po śmierci otrzyma w nagrodę zbawienie».

Po lewej stronie okna: Chrystus z szat obnażony - dzieło Ribaulty, Mistrza de Ribery. Po prawej stronie kominka: Dziewica z dzieciątkiem - dzieło Murillo. Pod tym obrazem mieści się biblioteczka zawierająca archiwum Chenonceau, z których jeden dokument, widoczny w witrynie, pozwala rozpoznać podpisy Thomasa Bohier i Diany de Poitiers.

KOMNATA DIANY DE POITIERS

Po obu stronach drzwi, dwa sekretarzyki włoskie z XVI wieku.

Na ścianach kolekcja obrazów, spośród których do najważniejszych należą:

- Tintoretto: Królowa Saby oraz Portret Doży
- Jordaens: Pijany Sylen
- Golsius: Samson i Lew
- Ribera : Trzej biskupi
- Jouvenet: Jezus wypędzający kupców ze Świątyni
- Spranger: Scena alegoryczna malowana na metalu.
- Veronese: Studium głowy kobiecej
- Van Dyck: Amorek z małpami
- **Andrea del Sarto**: WITA RODZINA
- **Bassano**: SCENY Z YCIA WITEGO BENEDYKTA
- **Correggio**: MCZENNIK
- **Jouvenet**: HELIODOR
- **Poussin**: UCIECZKA DO EGIPITU, PORWANIE HEBE, PORWANIE GANIMEDESA.

Pokój nazwany na cześć ulubionego koloru Katarzyny Medycejskiej, zielonym, o czym świadczy pokryty tym kolorem **sufit z XVI wieku** zachowany w pierwotnym stanie, pełnił rolę jej gabinetu.

Zostając regentką królestwa po śmierci męża Henryka II, rządziła Francją ze swoich apartamentów. Na suficie widzimy dwie splecione litery „C” z jej inicjałów.

ZIELONA KOMNATA

W niewielkim pokoju przylegającym do gabinetu Katarzyna Medycejska urządziła swoją bogatą bibliotekę. Rozciąga się z niego wspaniały widok na rzekę Cher, wyspę i Ogród Diany. Dębowy strop kasetonowy z 1525 r. w stylu włoskim, ze zwisającymi kluczykami, jest jednym z pierwszych stropów kasetonowych we Francji.

Widać na nim inicjały budowniczych zamku TBK oznaczające: Thomas Bohier i Katherine Briçonnet. Aby uniknąć pajęczyn, sufit wykonano z drewna kasztanowego.

BIBLIOTEKA

Z komnaty Diany de Poitiers przechodzi się małym korytarzem do galerii.

W 1576 roku, według planów Philiberta de l'Orme, Katarzyna Medycejska kazała Jeanowi Bullant zbudować galerię na moście Diany de Poitiers.

Jest to wspaniała sala balowa wynosząca 60 metrów długości i 6 metrów szerokości, oświetlona 18 oknami. Posadzka jest wykonana z płytek wapiennych i łupkowych, a strop posiada widoczne belkowanie.

Inauguracja sali odbyła się w 1577 roku podczas uroczystości zorganizowanych przez Katarzynę Medycejską na cześć jej syna, króla Henryka III. Na obu krańcach sali znajdują się dwa bardzo piękne kominki renesansowe, z których jeden jest tylko dekoracją zakrywającą drzwi południowe prowadzące na lewy brzeg rzeki Cher.

W początku XIX wieku galeria została ozdobiona medalionami pochodzącymi z Muzeum Petits Augustins, przedstawiającymi słynne postacie historyczne.

Podczas Pierwszej Wojny Światowej, pan Gaston Menier, właściciel zamku w Chenonceau, urządził tu na własny koszt szpital, którego różne oddziały zajmowały wszystkie sale zamku. Podczas Drugiej Wojny Światowej rzeka Cher wyznaczała linię demarkacyjną. Ponieważ wejście zamku znajdowało się w strefie okupowanej (prawy brzeg), a południowe drzwi galerii prowadziły bezpośrednio na lewy brzeg, umożliwiło to Ruchowi Oporu przeprowadzenie licznych osób do wolnej strefy.

GALERIA

Kuchnie zamku w Chenonceau mieszczą się w potężnych podmurowaniach uformowanych przez dwa pierwsze filary osadzone w korycie rzeki Cher.

Pomieszczenie kredensowe jest niską salą z dwoma ostrołukowymi sklepieniami. Znajdujący się tutaj kominek z XVI wieku jest największym kominkiem w zamku. Obok znajduje się piec do pieczenia chleba.

Pomieszczenie kredensowe sąsiaduje z:

- jadalnią przeznaczoną dla personelu zamku, a kiedyś dla szlachciców otaczających Ludwikę Lotaryńską.

- rzeźnią, w której widać jeszcze haki do zawieszania dziczyzny i kloce do ćwiartowania mięsa.

- spiżarnią służącą do przechowywania żywności
- mostem prowadzącym do kuchni w ścisłym tego słowa znaczeniu.

Pomiędzy filarami widać platformę, do której cumowano statki z zaopatrzeniem (zgodnie z legendą, jest nazwana Kąpieliskiem Diany [Bain de Diane] lub Kąpieliskiem Królowej [Bain de la Reine]). Podczas Pierwszej Wojny Światowej, renesansowe kuchnie zamku zostały wyposażone w nowoczesne urządzenia, czego wymagało przekształcenie zamku w szpital.

KUCHNIE

W komnacie znajduje się jeden z najpiękniejszych kominków renesansowych. Na okapie widzimy dewizę Thomasa Bohier: «S'il vient à point, me souviendra» - co nawiązuje do jego herbu znajdującego się nad drzwiami otoczonymi dwoma syrenami.

Umeblowanie składa się z trzech kredensów francuskich z XV wieku oraz z sekretarzyka włoskiego z XVI wieku, którego wyjątkowość polega na inkrustacjach z masy perłowej i kości słoniowej, grawerowany piórem. Jest to prezent ślubny dla Franciszka II i Marii Stuart.

Na ścianie znajduje się portret Diany de Poitiers jako Diany łowczyni, wykonany przez Le Primatice'a, malarza ze Szkoły w Fontainebleau. Obraz ten został namalowany w Chenonceau w 1556 roku; na jego ramie znajduje się herb Diany de Poitiers, księżnej d'Etampes.

Po obu stronach: trzy portrety mężczyzn Ravesteyna, Autoportret Van Dycka i Kobieta w kryzysie Mierevelta.

Obok, duży portret Laury Wiktorii Mancini jako Diany łowczyni. Siostrzenica Mazzariniego, żona Ludwika II, księcia Vendôme, księżna de Mercœur, była właścicielką Chenonceau w XVII wieku.

Obrazy otaczające okno: ARCHIMEDES Zurbarana oraz Dwa biskupów: Szkoła Niemiecka, XV wiek. Po prawej stronie kominka, Trzy Gracje autorstwa Van Loo przedstawiają trzy siostry de Nesle: Panią de Châteauroux, Panią de Vintimille i Panią de Mailly, które były kolejnymi faworytami króla Ludwika XV.

SALON FRANCISZKA I

W salonie znajduje się kolekcja obrazów francuskich malarzy XVII i XVIII wieku:

- Van Loo: Portret króla Ludwika XV
- Nattier: «Księżna de Rohan»
- Netscher: Portret Chamillarda, ministra Ludwika XIV i portret mężczyzny.
- Jean Ranc: Portret Filipa V, króla Hiszpanii i wnuka Ludwika XIV.

Ponadto, duży portret Samuela Bernard, bankiera Ludwika XIV, wykonany przez Mignarda. Niezwykle bogaty Samuel Bernard był ojcem Madame Dupin, której wdzięk i inteligencja są podkreślone na portrecie wykonanym przez Nattiera. Ludwika Dupin (1706 - 1799), przodek spowinowacony z George Sand, była właścicielką zamku w Chenonceau w XVIII wieku. Jako protektorka encyklopedystów, gościła tutaj Woltera, Rousseau, Monteskiusza, Diderota, d'Alemberta, Fontenelle'a i Bernardina de Saint-Pierre. Jej dobroć, hojność i inteligencja pozwoliły ochronić Chenonceau przed zniszczeniem podczas Rewolucji Francuskiej.

Na pamiątkę wizyty w Chenonceau z 14 lipca 1650 roku, Ludwik XIV podarował, dużo później, swemu wujowi Księżu Vendôme swój portret, autorstwa Rigauda, ze wspaniałym obramowaniem wykonanym przez Lepautre'a, składającym się tylko z czterech potężnych elementów drewnianych. Król podarował także meble pokryte tapiserią z Aubusson oraz konsolę słynnego twórcy mebli stylowych, Boulle'a. Na renesansowym kominku, Salamandra i Gronostaj upamiętniają Franciszka I i królową Klaudję de France. Gzyms otaczający strop z widocznym belkowaniem nosi inicjały rodu Bohier (TBK). Na ścianie wschodniej się obraz Dzieciątka Jezus i Świętego Jana Chrzciciela wykonany przez Rubensa i odkupiony od Józefa Bonaparte, którego Napoleon I, jego brat, ustanowił królem Hiszpanii.

SALON LUDWIKA XIV

Hol jest pokryty serią sklepień ostrołukowych, których nierównomiernie rozmieszczone zworniki tworzą linię łamaną.

Koszyki głowic ozdobione są listowiem, różami, głowami aniołów, chimerami i rogami obfitości. Stworzony w 1515 r., jest jednym z najpiękniejszych przykładów rzeźbiarstwa dekoracyjnego francuskiego Renesansu. Przy wejściu w dwóch wnękach nad drzwiami znajdują się posągi: Św. Jana Chrzciciela (patrona Chenonceau) i Madonny włoskiej w stylu Luca Della Robbia. Stół myśliwski z włoskiego marmuru, zwieńczony Lwem Weneckim jest renesansowy. Nad wrotami mieści się nowoczesny witraż (1954 r.), autorstwa mistrza szklarza Maxa Ingranda, przedstawiający legendę o Świętym Hubercie. Z holu, dębowe drzwi z XVI wieku prowadzą na schody.

Ich rzeźbione skrzydła przedstawiają Dawne Prawo (w postaci kobiety z zakrytymi oczami, trzymającej księgę i laskę pielgrzyma) i Nowe

HOL

Prawo (z odsłoniętą twarzą i trzymającą palmę oraz kielich).

Schody prowadzące na pierwsze piętro zasługują na szczególną uwagę, gdyż są to jedne z pierwszych schodów prostych - biegun na biegunie - zbudowanych we Francji w oparciu o model włoski.

Hol jest pokryty pochylonym sklepieniem z żebrami przecinającymi się pod kątem prostym, skrzyżowania są ozdobione zwornikami, kasetony są ozdobione twarzami ludzkimi, owocami i kwiatami (niektóre motywy zostały zniszczone w czasie rewolucji).

Dwubiegunowe schody przedzielone są półpiętrzem w formie balkonu z balustradą, skąd widać rzekę Cher.

Początek drugiej części schodów ozdobiony jest bardzo ładnym, starym medalionem przedstawiającym popiersie kobiety z włosami w nieładzie.

SCHODY

Hol pierwszego piętra jest wyłożony małymi płytkami z terakoty, zdobionymi wzorem kwiatu lilii przeszzytej sztyletem.

Strop posiada widoczne belki.

Znajdujące się nad drzwiami medaliony z marmuru, przywiezione z Włoch przez Katarzynę Medycejską, przedstawiają cesarzy rzymskich: Galbę, Klaudiusza, Kaligulę, Witeliusza i Nerona.

Kolekcja sześciu tapiserii z Audenarde z XVII wieku przedstawia sceny z polowania, według szkiców Van der Meulena.

Przedśionek otwiera się na **balkon** skąd widać **Wieżę i Taras Marques**, które wyznaczają plan starej średniowiecznej fortecy.

Po prawej stronie, otoczony tarasami, ogród Diany de Poitiers dozorowany przez Kancelarię. Po przeciwnej stronie, bardziej intymny, ogród Katarzyny Medycejskiej i jego centralny basen.

HOL KATARZYNY BRIÇONNET

Komnata ta nosi taką nazwę na pamiątkę dwóch córek i trzech synowych Katarzyny Medycejskiej.

Jej córki: królowa Margot (żona Henryka IV), Elżbieta de France (żona Filipa II Hiszpańskiego) i jej synowie: Maria Stuart (żona Franciszka II) Elżbieta Austriaczka (żona Karola IX) i Ludwika Lotaryńska (żona Henryka III). Sufit kasetonowy z XVI w. wykonano z paneli pochodzących z westybulu apartamentów Ludwiki lotaryńskiej.

Kominek pochodzi z okresu renesansu.

Na ścianach zawieszona jest kolekcja tapiserii flandryjskich z XVI wieku przedstawiających: Oblężenie Troi i Porwanie Heleny, Gry cyrkowe w Koloseum oraz Koronację króla Davida.

Po lewej stronie kominka, fragment tapiserii z XVI wieku przypomina epizod z życia Samsona. Wyposażenie meblowe składa się z dużego łóża z baldachimem, kołyska z XVI wieku, dwóch gotyckich kredensów zwieńczonych dwoma popiersiami kobiet z polichromowanego drewna z XV wieku oraz z kufru podróżnego nabijanego ćwiekami, dwóch foteli i dwóch renesansowych stołów, w tym stołu zamkowego.

Na ścianach:

- Rubens: «Pokłon Trzech Króli», odkupiony od króla Hiszpanii, jest wstępnym szkicem dzieła znajdującego się w Muzeum Prado.
- Mignard: «Portret Księżnej d'Olonne»
- Szkoła Włoska z XVII wieku : «Apollo u Admeta - Argonauty»

KOMNATA PIĘCIU KRÓLOWYCH

Komnata Katarzyny Medycejskiej jest uwieńczona drewnianym stropem z kwadratowymi kasetonami, malowanymi i pozłacanymi. W przegródkach można odczytać liczne inicjały. Można wśród nich odnaleźć herb Medyceuszów; a w centrum splecione litery «C» oraz «H» od Catherine i Henryka II. Inne kasetony są ozdobione rzeźbionymi motywami roślinnymi przypominającymi sufit zielonego gabinetu. Bogate, rzeźbione meble komnaty i niezwykle rzadki komplet tapiserii z Flandrii pochodzą z XVI wieku. Tapiserie te ilustrują tematykę biblijną, Życie Samsona. Są one godne uwagi ze względu na ich bordiury wypełnione zwierzętami symbolizującymi przysłówia (Spryt przewyższa Podstęp) oraz bajki, jak na przykład Rak i Ostryga.

W centrum komnaty łożo z baldachimem jest charakterystyczne dla Renesansu, ozdobione fryzami, pilastrami, profilowymi portretami zainspirowanymi antycznymi medalionami. Po prawej stronie łoża obraz namalowany na drewnie przez Le Correggia przedstawia Edukację miłosną. Wersja namalowana na płótnie znajduje się w londyńskiej National Gallery. Kominek, jego wystrój i płytki podłogowe pochodzą z okresu renesansu.

KOMNATA KATARZYN Y MEDYCEJSKIEJ

Komnata Katarzyny Medycejskiej umożliwia dostęp do dwóch małych pomieszczeń, które tworzą gabinet rycin. Pierwsze pomieszczenie uwydatnia wspaniały strop, ozdobiony obrazem i elegancki kominek, będące świadectwem dekoracji Chenonceau dla Madame Dupin w XVIII wieku.

W drugim pomieszczeniu, z widokiem na rzekę Cher, strop i kominek pochodzą z okresu renesansu.

Zgromadzono tu pełną i urozmaiconą kolekcję rysunków oraz rycin przedstawiających zamek w różnych epokach. Od XVI wieku Diany de Poitiers, od sangwiny (pierwszy dokument, na którym pojawia się most) do akwarel architektów z XIX wieku, śledzi się ważne etapy konstrukcji Chenonceau, zmiany projektów poszczególnych właścicieli, a także opracowywanie ogrodów.

GABINET RYCN

Nowa Galeria Medycejska, znajdująca się na pierwszym piętrze zabytku, odsłania nigdy niezaprezentowaną kolekcję obrazów, tapiserii, mebli i dzieł sztuki: «Le château de Chenonceau» (Zamek Chenonceau) - olej pędzla Pierre'a-Justin Oувri  (1806-1879); «Le Cher» (Rzeka Cher) - tapiserie z Neuilly (1883); kredens dwuczęściowy z okresu Haute époque (okres obejmujący:  redniowiecze, Renesans i XVII w.) - należący do początkowego wyposażenia Zamku Chenonceau..., nie pomijając cennego Kabinetu Ciekawostek. **Dokumenty i archiwalia** pozwalają lepiej zrozumieć etapy budowy i najważniejsze wydarzenia z historii zamku. Ta wizyta jest również wzbogacona przecinającymi wieki biografiami ośmiu niezwykłych Dam, które czuwały nad losem Chenonceau.

GALERIA MEDYCEJSKA

Pomieszczenie to przypomina Cezarego, księcia de Vendôme, syna króla Henryka IV i Gabrielli d'Estrées - wuja Ludwika XIV. Cezary de Vendôme został właścicielem zamku w Chenonceau w 1624 roku.

Człowiek w żelaznej masce to nikt inny tylko jego drugi syn, Franciszek de Vendôme, książę Beaufort. Więziony w Vincennes po nieudanym zamachu na kardynała Mazarin, uciekł w nieprawdopodobnych okolicznościach. Po tym wydarzeniu César de Vendôme wynegocjował małżeństwo swojego pierwszego syna Ludwika de Mercœura z siostrzenicą kardynała Mazarin, Laure'ą Victoire Mancini, aby przypieczętować pojednanie. Uroczystość zaręczyn odbyła się w Chenonceau w obecności króla Ludwika XIV, Królowej Matki i kardynała, 14 lipca 1650 r. Dlatego portret monarchy – ofiarowany przez niego samego – znajdujemy w salonie noszącym jego imię. Młoda para otrzymała Chenonceau w prezencie ślubny w Paryżu 4 lutego 1651 roku.

Należy zwrócić uwagę na:

- Bardzo ładny strop z widocznymi belkami, wsparty gzymsem ozdobionym armatkami.
- Renesansowy kominek z herbem Thomasa Bohier został pozłocony i pomalowany w XIX wieku.
- Okno wychodzące na zachód jest obramowane dwoma drewnianymi kariatydami z XVII wieku.

Ściany pokryte są ciągiem trzech tapiserii Brukselskich z XVII wieku Cykl Ceres: ilustrujący mit zmiany pór roku.

Piękne bordiury, typowe dla Brukseli, przedstawiają girlandy z owoców i kwiatów wysypujących się z rogów obfitości.

Łoże z baldachimem i pozostałe meble w tej komnacie pochodzą z okresu renesansu.

Po lewej stronie okna:

Murillo: WITTY JÓZEF I DZIECIŁKO JEZUS

KOMNATA CEZAREGO DE VENDÔME

Komnata ta przypomina Gabriellę d'Estrées, faworytę i wielką miłość króla Henryka IV oraz matkę jego uznanego syna, Cezarego de Vendôme.

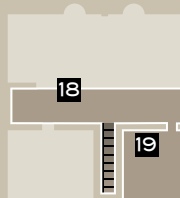
Strop z widocznymi belkami, posadzka, kominek i meble pochodzą z okresu renesansu.

Obok łoża z baldachimem, tapiseria flamandzka z XVI wieku nosi nazwę Sceny z życia dworskiego, Miłość.

Na trzech pozostałych ścianach znajduje się bardzo rzadka kolekcja tapiserii zwanych Miesiącami Łukasza: Czerwiec (znak Raka, strzyżenie owiec), Lipiec (znak Lwa, polowanie z sokołem), Sierpień (znak Dziewicy, zapłata dla żniwiarzy). Ich projekty zawdzięcza się Łukaszowi de Leyde, przyjacielowi Dürera. Nad szafką płótno z **Michiela Coxsie'ego**, „**Rafała Pólnocy**”, (XVI wiek) przedstawia **WIT CECYLI**, patronkę muzyków. Nad drzwiami, **Ribalta**: **DZIECKO Z BARANKIEM**.

KOMNATA GABRIELLI D'ESTRÉES

Przedsionek na drugim piętrze zachował się w stanie nienaruszonym. Renowację przeprowadził w XIX wieku, dla Pani Pelouze, ówczesnej właścicielki, przez architekta Rogueta, ucznia Violleta le Duca.

Należy zauważyć tapiserię z Audenaarde z XVI wieku przedstawiającą Bitwę na Kosowym Polu (15 czerwca 1389 r.). Niepewne zakończenie tej bitwy przeciwstawiające chrześcijańskich książąt bałkańskich z Imperium Osmańskim podsumował pokój między królową Serbii, Milicą i Sultanem Bayezidem I.

Z obu stron tapiserii, dwa dzieła Pierre'a Justin Ouvrié, przyjaciela Eugeniusza Delacroix, przedstawiające zamek Chenonceau. Obydwa kredensy, obydwie stoły oraz posadzka pochodzą z okresu renesansu.

PRZEDSIONEK BOURBON VENDOME

Po zamordowaniu jej męża, króla Henryka III, przez mnicha Jacques'a Clément, 1-go sierpnia 1589 roku, Ludwika Lotaryńska zamyka się w Chenonceau i poświęca się rozmyślaniom i modlitwie.

Otoczona niewielką świtą wiernych jej osób, zawsze ubrana na **biało**, **zgodnie z ceremoniałem żałoby królewskiej, została nazwana «Białą Królową».**

Jej komnatę udało się zrekonstruować wokół pierwotnego stropu. Jest udekorowana symbolami żałobnymi: pióra (lub sterówki symbolizujące smutek), srebrne tży, łopaty grabarzy, sznury wdowie, korony cierniowe i grecka litera lambda (Λ), inicjał Ludwika, spleciony z literą Hetâ (H) od Henryka III, którego portret, pędzla Franciszka Clouet, zdobi narożną wieżyczkę.

Gotycki Chrystus z cierniową koroną, religijna dekoracja (element nastawy ołtarzowej z XVI wieku) oraz klęcznik podkreślają atmosferę religijną i żałobną tej komnaty. XIV-wieczna marmurowa rzeźba Madonny z Trapani wykonana przez Nino Pisano.

Łoże i meble pochodzą z XVI wieku.

Zakonnice Kapucynki, które Ludwika Lotaryńska pragnęła osiedlić obok siebie, na trzecim piętrze zamku, powróciły do swojego klasztoru dopiero w XVII wieku.

KOMNATA LUDWIKI Z LOTARYŃSKIEJ

OGRÓD DIANY

Struktura tego parteru ogrodowego nie uległa zmianie od czasu jego stworzenia przez Dianę de Poitiers, natomiast jego aktualny wygląd jest dziełem Achille'a Duchêne (1866-1947). U wejścia tego ogrodu dominuje tzw. Chancellerie, która była domem administratora za czasów Katarzyny Medycejskiej.

Dwie prostopadłe aleje i inne dwie, po przekątnej, wyznaczają osiem dużych trójkątnych trawników ozdobionych delikatnymi wolutami santoliny (12000 m²). W centrum znajduje się oryginalna fontanna, jak za czasów Diany de Poitiers.

Podwyższone tarasy, które chronią ogród przed przybojem wód rzeki Cher są udekorowane czaszami i pozwalają dostrzec krzewy, cisy, trzmieliny, bukszpany i kaliny wawrzynowate, które nadają rytm geometrii masywów. Latem, kwitnie tu ponad sto hibiskusów na łodygach. Między tymi krzewami, rabaty kwiatów podkreślają dokładną geometrię tego ogrodu.

Dookoła ogrodu pnące róże Iceberg przyozdabiają mury wspierające tarasy.

OGRÓD KATARZYNY

Bardziej «intymny» (5500 m²), Ogród Królowej Katarzyny Medycejskiej jest czystym wyrazem finezji. Aleje skierowane w stronę wody i parku, dają wspaniały widok na zachodnią fasadę zamku. Jego wzór posiada pięć porośniętych trawą płaszczyzn, zgrupowanych wokół eleganckiego basenu w kształcie koła i dzielonych bukszpanowymi kulami.

Od wschodu, ogród otoczony jest murkiem stojącym nad fosą, gdzie rosną opaliskowane krzewy róż «Clair-Matin».

Pienne róże i szeregi lawendy, nisko przycięte na okrągło, kreślą jego harmonijną linię. Perspektywa otwarta od strony północnej na Ogród zieleni i Oranżerię jest dziełem Bernarda Palissy.

ZIELONY OGRÓD

Narysowany przez Lorda Seymoura w 1825 roku dla hrabiny de Villeneuve, ówczesnej właścicielki i słynnej botaniczki, która zażyczyła sobie parku w stylu angielskim, Zielony Ogród znajduje się naprzeciw Ogródu Katarzyny, od strony północnej.

Kolekcja niezwyklej drzew osłania to ogrodzone i zadarnione miejsce. Ten zbiór wyjątkowych okazów o stuletnim ugałężeniu składa się z: trzech platanów, trzech niebieskich cedrów, jodły hiszpańskiej, katalpy, kasztanowca, dwóch daglezi, dwóch sekwoi, grochodrzewu, orzecha czarnego i dębu wiecznie zielonego. Naprzeciw renesansowej fontanny Hortulus (mikro krajobraz) można zobaczyć szereg roślin i odmian winogron z Doliny Loary. W XVI wieku, Katarzyna Medycejska wybrała to miejsce, by umieścić w nim swoją menażerię i woliery.

OGRÓD Russell Page

Pochodzące z archiwów rodzinnych oryginalne karty Russella (niepublikowane i odnalezione dokumenty) zainspirowały bezpośrednio ten ogród.

Otwarty latem 2018 roku ogród ten jest prawdziwym hołdem dla tego wybitnego pejzażysty, mistrza wielu młodych współczesnych twórców. Ponadto fauna rzeźbiarza i mistrza w zakresie sztuki brązu François Xaviera Lalanne'a wzbogaciła kwietniki tego „angielskiego” ogrodu w Chenonceau po wspaniałej wystawie retrospektywnej mającej miejsce w 1991 roku. Russell Page i François Xavier Lalanne uzupełniają się tutaj dzięki sztuce, w której dozwolone są wszystkie marzenia, łączącej świat roślin i zwierząt...

Wszystkie tworzone przez Russella Page'a ogrody odzwierciedlają jego marzenie idealnego ogrodu.... Ożywionego śpiewem ptaków i barwami kwiatów, będących jego paletą malarza. Ogród, który po prostu chce nas poruszyć i przypomnieć nam spontaniczność naszego dzieciństwa.

OGRÓD WARZEW I KWIATÓW

Ogród warzywny, dostępny dla zwiedzających, zaprasza do wędrówki. Jest zorganizowany w dwunastu kwadratach otoczonych jabłonią i różami piennymi Queen Elizabeth, na ponad hektarowej powierzchni. Około dziesięciu ogrodników uprawia tu około stu gatunków kwiatów ciętych, których wymaga dekoracja kwietna zamku oraz ponad 400 krzewów róż. Zwiedzający mogą tu również poznać liczne gatunki warzyw i roślin oraz zadziwiających kwiatów, jak tuberozy i agapanty. Dwie dawne szklarnie pozwalają uprawiać cebulki hiacyntów, amarylisów, narcyzów, tulipanów i sian nasiona. Napotymane podczas spaceru ptaki i zwierzęta sąsiadują z osłami w Parku Osłów położonym obok ogrodu.

LABIRYNT

Znajdujący się na polanie 70-hektarowego parku labirynt włoski, stworzony na życzenie Katarzyny Medycejskiej, zawiera 2000 cisów posadzonych na ponad hektarowej powierzchni. W jego centrum, podwyższona altana umożliwia widok na całość z wysokości jeźdźca. Ta mała konstrukcja pokryta jest żywą wikliną. Szczyt jej dachu wieńczy pień cedrowy z posągami Wenus ; u jej boku posąg nimfy niosącej Bachusa w wieku dziecięcym. Aleja grabowa punktowana wazonami z posadzonymi bukszpanami i bluszczem otacza labirynt i pozwala dostrzec, po stronie wschodniej, monumentalne Kariatydy Jeana Goujon. Te kariatydy, Pallas i Kybele oraz Atlanty, Herkulesa i Apollona, które zdobiły fasady zamku, zostały zgromadzone w tyle labiryntu.

BUDYNEK O KOPUŁOWYCH SKLEPIENIACH

(Bâtiment des Dômes)

Zbudowany przez Katarzynę Medycejską budynek z „cesarskim” dachem lub „à la Philibert” mieści Aptekę Królowej, sklepioną piwnicę Cave des Dômes i bar z przekąskami

APTEKA KRÓLOWEJ,

stworzona przez Katarzynę Medycejską, najwybitniejszą „Dame” z Chenonceau, odradza się w miejscu, w którym już kiedyś istniała. Ta nowa sala muzealna o niezwykłych proporcjach prezentuje bardzo rzadką kolekcję Albarelli obejmującą puszkę apteczną, pudełko na pigułki, trójnogi, naczynia na preparaty apteczne i moździerz. Ekspozycja ta sprawia, że jest to wyjątkowe miejsce w Dolinie Loary. Pierwsze leki przypominały trochę „mikstury czarownicy”: używano rogów jeleni, oczu raków, ślimaków, ropuch... śluzu ślimaka (którego zresztą używa się do dziś). Aptekarze zaczęli później opracowywać preparaty na bazie ziół. Najbardziej znane rośliny lecznicze są uprawiane w ogrodzie zwykłych ziół (Jardin des Simples), które były podstawowym źródłem substancji leczniczych w tamtej epoce. Sala pedagogiczna pozwala na przedstawienie historii aptek i niektórych postaci towarzyszących królowej. Takich jak Nostradamus, uczonego okrytego na zawsze tajemnicą...

PLAC APTEKARSKI

Ten nowy ogród roślin leczniczych będzie towarzyszył odwiedzinom w starodawnej aptece i wzbogaci wizytę w Parku. Jego architektura jest bezpośrednio inspirowana „angielskimi prostymi ogrodami”. Ścieżkę zamyka wspaniała fontanna otoczona przyciętymi cisami. 45 leczniczych i aromatycznych roślin znajduje tam swoje miejsce w doniczkach lub w gruncie. Rośliny znane od średniowiecza ze swoich właściwości leczniczych lub po prostu smakowych: m.in. pobudzająca santolina, mak znany ze swoich właściwości uspokajających, piołun będący składnikiem wielu produktów farmaceutycznych, oregano, naturalny antybiotyk, bazylija, mięta, rumianek, tajemnicza artemizja lecząca gorączkę... Prawoślaz ceniony przez Egipcjan, którzy dodawali do jego pianki miód... Być może to był pierwszy cukierek!

PIWNICA O KOPUŁOWYCH SKLEPIENIACH (Cave des Dômes)

Winnica zamku istnieje od kilku wieków, a jej kolejnym właścicielom udało się wyprodukować wyjątkowo prestiżowe roczniki. Zabytkowa piwnica o kopułowych sklepieniach (Cave des Dômes) z XVI wieku, z pięknymi sklepieniami obejmuje kilka miejsc wartych odkrycia, w których można również nabyć wina z winnicy należącej do zamku, takie jak wina AOC Touraine Chenonceaux, a także liczne produkty związane z winem i winogronami...

FERMA Z XVI WIEKU

Ferma, wspaniały kompleks z XVI wieku, obejmujący stajnie Katarzyny Medycejskiej, otwiera się ku ogrodowi warzywnemu. W swoim centrum, budynek chroni pracownię kwiaciarską, gdzie przez cały rok pracuje trzech kwiaciarzy. Ukwiecanie każdego pomieszczenia zamku, jako nierozłączna część uroku Chenonceau, jest zapewnianiem codziennie. Świeże kwiaty i okazałe kompozycje kwiatowe ilustrują stałą troskę Zamku o przyjmowanie gości na odpowiednim poziomie.

GALERIA ZAPRZĘGÓW

Galeria Zaprzęgów, znajdująca się w dużej oborze szesnastowiecznej fermy, posiada rzadko spotykany zbiór pojazdów konnych, szlacheckich i wiejskich. Są to wozy typowo francuskie, jak Break i Tonneau lub pochodzenia angielskiego, jak Tilbury. Stanowią one część spuścizny, którą pragniemy ochronić. Były to pojazdy pańskie lub zaprzęgi wiejskie, głównie używane w XIX wieku; czasami mogą jeszcze być używane na naszych wsiach...

SZPITAL WOJSKOWY

W latach od 1914 do 1918 Zamek Chenonceau został przekształcony w szpital wojskowy. W podwórzu gospodarczym pełna rekonstrukcja pozwala poznać tę historię. Gaston Menier, senator Seine et Marne, ówczesny właściciel Chenonceau, na własny koszt założył na zamku tymczasowy szpital wojskowy i w całości go sfinansował. Zainstalowano sto dwadzieścia łóżek w dwóch dużych galeriach Katarzyny Medycejskiej, z widokiem na Cher. Na parterze mieściła się doskonała sala operacyjna wyposażona w jeden z pierwszych aparatów do radiografii rentgenowskiej. Synowa gospodarza Simonne Menier, żona jego syna Georgesa, przełożona pielęgniarek, administruje tym szpitalem, leczy rannych i współpracuje z lekarzami i chirurgami. Do 31 grudnia 1918 roku leczono tam 2254 w większości ciężko rannych żołnierzy.

